

1) Jak hodnotíte konferenci? Musíme říct, že o ní byl velký zájem. Z čeho si myslíte, že tento zájem napříč právníckými profesemi vyplývá?

Aleš Pejchal: Jsem především velmi šťastný, že se konferenci podařilo uskutečnit. Bez nadsázky ji považuji za historický okamžik. Sedm soudců ESLP na konferenci v České republice najednou ještě nebylo. A nevím o tom, že by se takováto konference kdy pořádala v prostorách parlamentu kterékoli členské země Rady Evropy. Čili obrovský dík České advokátní komoře a ostatním organizátorům za to, jak se celé záležitosti ujali poté, kdy jsem je, více jak před rokem, jako čerstvě zvolený soudce oslovil s nápadem takovouto konferenci uspořádat.

Zda byla úspěšná, to si musí vyhodnotit sami organizátoři a účastníci konference. Já osobně ji považuji za mimořádně vydařenou. Zájem právníké veřejnosti (ale nejenom právníké) o ni v České republice je logický. Evropský soud pro lidská práva si za dobu své existence vybudoval velice silné postavení v Evropě. Je to dáno i tím, že se pod střechou jedné mezinárodní organizace, Rady Evropy, sešly členské země s velmi odlišnou historií, kulturní tradicí i právními systémy. A přesto státy jako Rusko, Turecko, Velká Británie, Ázerbájdžán či Portugalsko našly v dnešním složitém světě společnou řeč při ochraně svobody svých občanů. Koho by nezajímalo potkat se soudci, kteří Evropskou úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod interpretují svými rozhodnutími? A už jenom vidět sedět vedle sebe německou soudkyni a ruského soudce za jedním stolem je pozoruhodné. Tím samozřejmě ani v nejmenším nesnižují přítomnost soudců zvolených za Slovensko, Švédsko, Polsko či Lichtenštejnsko, kteří rovněž pozvání na konferenci přijali. Jsem opravdu vděčen svým přátelům – kolegyním soudkyním a kolegům soudcům, že se mnou do Prahy přijeli.

2) Jaké to je být soudcem takové instituce a jaké největší výzvy spatřujete ve Vaší práci?

Mark Villiger: Jako pro advokáta je pro mne práce u nejvyššího soudu pro lidská práva vrcholem mé profesní kariéry. Jako pro soudce je pro mne odměnou rozhodovat v předmětu práva, které zaručuje důstojnost všech lidských bytostí a minimální kritéria ochrany lidských práv.

3) Jaké stížnosti před ESLP řešíte nejčastěji?

MV: Soud musí řešit stížnosti týkající se všech aspektů moderní evropské společnosti. Kvantitativně řečeno, mezi mnoha ujednáními Úmluvy přitahují stížnosti týkající se článku 6 Úmluvy (právo na spravedlivý proces) nejvyšší počet stěžovatelů. Není to překvapivé- vzhledem k tomu, že ve všech soudních procesech je vždy jedna strana stranou poraženou – a také tou, která si přeje výsledek procesu přezkoumat. Roste také množství stížností týkajících se článku 8 Úmluvy (právo na respektování soukromého a rodinného života) a článku 3 Úmluvy (zákaz mučení a nelidského zacházení).

4) Existuje nějaký případ, který považujete za dobu Vaší praxe za obzvláště významný / pro Vás zásadní?

MV: Přirozeně je mnoho případů, které považuji za zásadní. Řešil jsem jich příliš mnoho na to, abych zde mohl udělat krátký výčet. Jako profesionální soudce bych odpověděl, že pro mne je nejdůležitější případ ten, který budu řešit příště.

5) ESLP je velmi vážená instituce a čelí, jako spousta jiných institucí, mnoha výzvám či potřebám změn. Před jakými největšími výzvami v současné době ESLP stojí?

MV: Soud se neustále zaměřuje na zlepšení svých postupů, v neposlední řadě s ohledem na přibližně 60 tisíc žádostí, které jsou ročně ve Štrasburku podány. V současnosti je jedním z důležitých témat

stanovení priorit případů. Dalším je účinnost rozhodnutí Soudu, zejména jejich implementace do vnitrostátního právního řádu.

6) Ve Vaší pozici soudce - vidíte pokrok v ochraně lidských práv?

MV: Samozřejmě, jen si srovnajte stav lidských práv v Evropě v padesátých letech, kdy byla Úmluva přijata, se současnou situací. Ale evropská společnost se neustále mění a s těmito změnami přicházejí nové výzvy.

7) Tento rozhovor budou číst čeští advokáti, je něco co byste jim rád vzkázal či na něco upozornil?

AP: Můj vzkaz k českým advokátům (advokátem jsem byl a rád více než třicet let) vyzní možná trochu neobvykle. Obracejte se, milé kolegyně a milí kolegové, na Evropský soud pro lidská práva skutečně jenom v případech, kdy už nelze jinak. Prosazujte raději důsledně implementaci jeho judikatury u národních soudů do jejich rozhodnutí. Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod byla soudem, u kterého působím, téměř beze zbytku vyložena. Příliš nového toho ve Štrasburku vymyslet nemůžeme. A síla advokáta je přeci v tom, že dokáže klientovi ušetřit čas i peníze i tím, že jeho věc vyřeší bez asistence soudů či u soudu nejnižšího stupně. Evropský soud pro lidská práva není soudem poslední instance, ale mezinárodní institucí, která se pokouší ukázat evropským státům a jejich občanům cestu při ochraně lidské svobody.